

29/1/2016

FILOSOFIA

TRACTAMENT INFORMATIU DE LA REFORMA DE LA LLEI D'AVORTAMENT

Adriana López González
IES Olorda
2n XY

Índex

1. Introducció	4
2. Metodologia	6
3. Opinió pública	7
3.1. Aproximació al concepte d'opinió pública	7
3.2. Formes de crear-la	9
3.3. Formes de manifestar-la	12
3.4. Interessos	13
4. Feminisme	14
5. Dret a l'avortament	17
5.1. Relació amb altres drets.....	19
5.2. Controvèrsia	25
5.3. Legislació a Espanya	29
6. Recollida de dades.....	37
7. Anàlisi de dades.....	41
8. Conclusions.....	53
9. Webgrafia.....	56

1. Introducció

El tema que he triat per aquest treball, on parlaré de mitjans de comunicació, de feminisme i de dret a l'avortament, em sembla força interessant, tot i així, no va ser la meva primera opció a triar, de fet, les primeres idees que vaig tenir distaven molt de la recerca que he acabat escollint.

En un primer moment vaig pensar en centrar el meu treball en algun aspecte relacionat amb l'educació, però al no trobar cap vaig haver de buscar altres temes.

Després d'haver pensat en altres coses sense decidir-me a fer res, em van proposar fer un treball de recerca enfocat en els drets de les dones i a mi (i a tot el que m'ha aguantat fins ara indignant-me en parlar sobre això) em va semblar una bona opció.

En vista de que en aquells moments havia començat a notar que molta gent veia el feminisme amb mals ulls, vaig voler centrar el treball en trobar quines interpretacions es donaven freqüentment per la gent al concepte de feminisme.

De tota manera, continuava sense saber ben bé com enfocar el treball de recerca, volia parlar de massa coses i, de fet estava bastant perduda per no saber com havia fer el treball en general.

No va ser fins la setmana en què es va aprovar la reforma de l'avortament, que vaig començar a tenir clar el tema definitiu del meu treball: analitzar el tractament informatiu per part dels mitjans de comunicació de la reforma de l'avortament.

Crec que quan es parla de dret a l'avortament -deixant de banda el "dret a la vida" i altres discussions inacabables per l'estil -s'acaba deixant clara la concepció que es té sobre la dona. Imposar una qüestió bàsicament ideològica sobre les dones que volen avortar es creure que elles no poden deliberar per sí mateixes per fer el que creguin més convenient, és pensar que no tenen la capacitat de prendre una bona decisió sobre un tema que principalment afectarà a les seves vides i que per tant han de ser altres qui decideixin per elles.

Per tant, analitzant el tractament de l'avortament, ja podia saber com es tractaven altres drets de les dones i em va semblar molt interessant.

A més, també m'ha agradat centrar-me en com reflectien aquest conflicte, que sembla que mai es soluciona, els mitjans de comunicació i en les maneres en les que aquests creen opinió sobre aquest tema.

En un principi, la veritat es que no tenia cap hipòtesi clara però m'esperava que es donés poca importància i es deixessin de banda els drets de les dones afectades per la nova legislació, que es tractés la reforma d'una manera superficial i que en la major part dels casos l'avortament no fos considerat com a dret. Després d'haver extret les conclusions, considero que no anava tan mal encaminada.

A continuació, a la metodologia, explicaré el procés i els mètodes que he seguit per fer el treball.

2. Metodologia

Per situar les dades recollides en context, primer he tractat al marc teòric el concepte d'opinió pública, per entendre la influència dels mitjans a la població, les diferents definicions donades del feminisme, com a ideologia que es manifestarà a favor del dret a l'avortament i per últim, el reconeixement de l'avortament com a dret i les diferents legislacions sobre aquest a Espanya, per situar en context la reforma.

La meua recerca s'ha basat en la informació obtinguda de quatre diaris diferents, que he triat segons un criteri ideològic: He comentat les notícies de el Periódico, diari proper a l'esquerra catalana; de la Razón, diari de dretes, molt conservador; de la Vanguardia, que tendeix més a la dreta catalana i de el País, que sembla que mostra tendències tant properes a la dreta del partit Ciutadans com al PSOE. Amb això he intentat representar el màxim nombre d'opinions possibles.

El meu criteri de cerca ha estat el següent: dins del període del 16 al 24 de juliol, he buscat la paraula "avortament" als cercadors de les hemeroteques dels diaris i he classificat tots els articles relacionats amb l'última reforma de la llei d'avortament.

Per fer això, he accedit a les hemeroteques de les pàgines web dels diaris, amb la intenció de trobar la versió en paper dels articles publicats en l'espai de temps abans esmentat. Aquí és on he topat amb el primer problema: la Razón i el País no deixen accedir a l'hemeroteca dels diaris en paper, sense pagar una subscripció.

En arribar a aquest punt, he optat per utilitzar també el format online del diari per recollir les dades, així he comentat les notícies que he pogut trobar en format paper i a les pàgines web.

Un cop recopilats tots els articles, he recollit les dades en una taula, d'aquesta manera he pogut analitzar la informació proporcionada per tots els diaris de la mateixa manera, comentant els mateixos punts.

En resum, he fet un tractament de les dades estadístic i un treball quantitatiu. A partir dels gràfics i la taula amb les dades dels diferents aspectes de l'article, he extret les conclusions.

3. Opinió pública

3.1. Aproximació al concepte d'opinió pública

És difícil definir el concepte d'opinió pública i al llarg de la història aquesta ha estat considerada de maneres diferents:

A l'Antiguitat, a Grècia, era tan sols l'opinió d'una part de la societat, la dels ciutadans de la polis, que eren els únics que podien opinar i dialogar sobre les qüestions de la polis. La resta d'habitants no eren considerats en l'opinió pública i per tant, aquesta era només el diàleg sobre els assumptes públics que mantenia la part amb poder polític i econòmic de la societat.

Durant l'Edat Mitjana desapareix l'Àgora i amb ella el diàleg polític i la participació en assumptes de la ciutat, tot i així podem associar algunes referències al concepte d'opinió pública com ara l'idea -que introdueix Juan de Salisbury quan parla de retirar un monarca si abusa del seu poder- de que els drets polítics tenen la seva arrel en el poble, els debats públics organitzats per les ordres monàstiques i certs drets reconeguts al poble per Sant Tomàs d'Aquino.

Al Renaixement es trenca amb el dogmatisme de l'Edat mitjana i es comença a avançar cap a un pluralisme d'opinions, per tant també es comença a avançar cap a la formació d'opinió pública.

Entre diferents autors, el més important en quant a opinió pública durant aquesta època va ser Nicolau Maquiavel. A la seva obra *El príncep* reconeix el poder de l'opinió del poble i planteja una teoria per que el príncep guanyi el suport públic. Per l'autor, l'opinió és mal-leable, sensible i fàcil d'enganyar però s'ha de témer el seu poder. Creu que la imatge és el principal recurs per obtenir l'estima del poble i per tant les tècniques per mantenir la imatge són importants ja que aquesta es pot construir i modificar. Aquesta visió comença a tenir molta relació amb la importància que es dona a la opinió pública avui dia i als mitjans que s'utilitzen per formar aquesta.

Però no és fins que existeix el diàleg entre governants i governats que es pot parlar pròpiament d'opinió pública. A principis del segle XVIII espanyol, opinió pública

equivalia a “opinió de la multitud”, que era expressada habitualment a través de reunions massives. En canvi, a finals d’aquest segle, el liberalisme la va concebre com a instrument de guia i control del governant.

El liberalisme moderat, en contraposició amb el despotisme il·lustrat, va modificar el concepte d’opinió pública en relacionar-la als “ciutadans instruïts” i mostrant-la com una opinió que només podia ser manifestada a través de mitjans jurídics reglats: la llibertat de premsa, el dret de petició i el sufragi. Per tant, en aquesta època l’opinió pública va passar a ser aquella manifestada a través dels mitjans jurídics abans esmentats i que només podien expressar els ciutadans instruïts, que constituïen una part molt petita de la població però que no formaven un grup tancat, ja que per ser un ciutadà instruït no era necessari ser noble o membre de les classes governants.

Amb el sorgiment de la cultura de masses i l’expansió tècnica i productiva del model fordista, el terme va anar adquirint un significat més ampli fins que a finals del segle XX el ciutadà va passar a ser la població, transformada en aquell moment en “el públic”. El ciutadà va deixar de ser una entitat individual per no només passar a formar part d’una agrupació molt més gran, el públic, sinó també a ser aquest públic. Ara no s’havien de tenir el compte els interessos de les persones individualment si no del públic.

Avui dia ens trobem a una gran dificultat per definir en aquest terme, d’una banda podríem dir que el concepte està molt lligat amb els mostrejos d’opinió pública, realitzats mitjançant mètodes que permeten seleccionar de forma relativament imparcial els participants i la recollida sistemàtica de dades entre un ampli i variat sector del públic. Però tot i que les opinions recollides a les enquestes estiguin molt lligades al terme, això no és tot el que inclou l’opinió pública.

L’opinió pública és a més el procés social del qual és resultat ja que aquesta està connectada amb diferents grups d’opinió on s’adopten unes o altres actituds.

A l’hora d’aprofundir més en la seva definició, trobem que hi ha diferents punts de vista:

En primer lloc, la definició més comú és la que diu que l'opinió pública és un conjunt d'opinions independents. Els qui afirmen això creuen que les enquestes d'opinió caracteritzen l'opinió pública i aquesta només es pot mesurar amb estudis quantitativs.

D'altra banda, hi ha qui diu que aquesta opinió és la que equival al que està establert, a la opinió majoritària.

Una altra definició per al terme és que és el resultat de l'acció de certs grups amb uns determinats interessos, que comuniquen els seus punts de vista i amb la seva influència generen l'opinió pública.

A més també es defineix com la opinió de les elits socials i dels líders d'opinió, els periodistes.

Per últim, hi ha qui defensa que l'opinió pública no existeix, que és una construcció de polítics i periodistes per atacar principis contraris als seus. A diferència dels primers, no creuen en la validesa dels resultats de les enquestes perquè els enquestats han de respondre a qüestions sobre les que no tenien una opinió formada.

3.2. Formes de crear-la

En l'actualitat, l'opinió pública no es genera quan els individus reben informació lligada a uns esdeveniments directament, sinó que aquesta opinió és la que rep dels mitjans.

Ara bé, com generen aquesta opinió els mitjans de comunicació? Hi ha diverses teories per explicar-ho, aquestes són algunes d'elles:

Al principi, es creia que l'emissor era el més important i es dissenyaven missatges que captaven l'atenció de la majoria de la gent, més endavant, el focus es va centrar en el receptor, que va passar a ser part d'un grup amb característiques i idees diferents d'altres grups. Posteriorment va sorgir una altra teoria, la de la comunicació persuasiva, en la que el missatge va passar a ser el més important; amb ell, es creia

que s'intentava crear una opinió o modificar-la (que la gent es formés una opinió sense tenir-la abans o que canviés d'opinió respecte alguna qüestió).

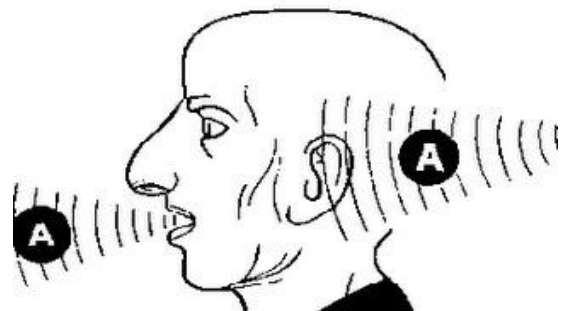
La teoria de l'espiral del silenci, enunciada per Elisabeth Nöelle-Neuman, una de les investigadores de la comunicació més influents del segle XX explica com en parlar de certs temes, algunes persones expressen la seva opinió mentre altres oculten la seva, ja que aquesta contradiu a la de la majoria i volen evitar ser rebutjats per la societat. La teoria ens diu que si passa això, aquestes opinions minoritàries passen a no tenir representació i poc a poc van "desapareixent". Per tant, l'opinió pública queda definida com l'opinió de la majoria, aquella que pot ser expressada sense temor a quedar aïllat.

Per l'autora, els mitjans de comunicació juguen un paper molt important en el procés de formació d'aquesta opinió, ja que són els qui determinen els temes dels que s'ha de parlar i com s'han de tractar. Això també és la base de la teoria que explicaré a continuació i que sembla que és la més rellevant: *l'Agenda Setting*.

3.2.1. Teoria de l'Agenda-Setting

Com ja he dit abans, hi ha diverses teories per explicar com es forma l'opinió pública i per saber en quin grau influeixen els mitjans de comunicació en la imatge que tenim del món. La pregunta de la influència dels mitjans en la formació d'opinió pública és estudiada sempre que es parla d'aquesta però tot i que hi ha diversos models que intenten donar una resposta, la teoria que ha tingut més èxit ha sigut la de *l'Agenda-Setting*.

Aquesta hipòtesi formula que el públic, per organitzar la seva agenda, utilitza els mitjans de comunicació. Explica com el públic recorre a les pistes de rellevància que ofereixen els mitjans per decidir quins temes són els més importants, així l'agenda mediàtica, formada per les notícies explicades pels mitjans informatius i a les que donen més

importància, passa a ser l'agenda pública, l'opinió pública.

Hi ha dos referents principals en l'*Agenda-Setting*: Donald L. Shaw, professor de l'Escola de Periodisme i Comunicació de Masses de la Universitat de Carolina del Nord i Maxwell McCombs, professor en diferents universitats d'Estats Units i que va ser director del *News Research Center* de l'*American Newspaper Publishers Association*.

Els dos estudien, a través de treballs empírics el paper que juguen els mitjans en la formació de l'efecte *Agenda-Setting* i defineixen aquest de les següents maneres:

Segons Shaw, l'Agenda-Setting manté que "com a conseqüència de l'acció dels diaris, de la televisió i dels altres mitjans d'informació, el públic és conscient o ignora, para atenció o descuida, emfatitza o passa per alt, elements específics dels escenaris. La gent tendeix a incloure o a excloure dels seus propis coneixements el que els mitjans inclouen o exclouen del seu propi contingut".

A més també diu que les característiques de l'*Agenda-Setting* inclouen que la gent només coneix el que els mitjans ofereixen, ignorant qualsevol altra notícia i que si els mitjans donen més importància a certs temes, també ho farà el seu públic.

McCombs parla de la influència dels continguts dels mitjans en els receptors (en els seus arguments, les seves preocupacions...) i de com l'elaboració d'agendes està a la base de la sociologia política i és especialment important a les etapes electorals a les quals els polítics busquen mantenir l'interès pels temes del seu programa i fan això a través dels mitjans de comunicació.

Al meu treball, comprovaré quina importància es dóna a la reforma de la llei d'avortament als mitjans de comunicació. Segons aquesta teoria, si es tracta molt i apareix com a tema rellevant, la gent també ho considerarà important i pensarà en ell, per contra, si no se li dediquen suficients pàgines o es tracta el tema de passada, els problemes i els drets de les dones relacionats amb la reforma no seran considerats com fets importants pels que preocupar-se per part de la població.

Personalment, trobo que és una teoria força encertada, crec que no resulta estrany que entre les principals preocupacions dels espanyols trobem coses com la corrupció,

la crisi i l'atur i no es tinguin tant en compte aspectes com l'educació o la salut públiques.

Si mirem els diaris veurem cada dia notícies sobre els principals casos de corrupció, però quantes en veiem que parlin sobre la situació de l'educació espanyola? Sembla que aquest tipus de contingut només apareix quan es fan estudis per comparar-la amb la d'altres països, que es tracta més aviat com un problema crònic del qual ja no cal parlar.

En definitiva, el que veig és que sembla que sí que hi ha una relació entre l'agenda mediàtica i la pública però no tothom està d'acord amb aquesta teoria:

El professor José María Rubio Ferreres, de la Universitat de Granada, afirma: *“Aquesta influència també depèn dels moments més o menys crítics de la societat. Sembla que en temps de crisi els mitjans tendeixen a ser més influents”*. És a dir, que el context històrico-social del receptor també influeix en la manera en què percep la realitat.

3.3. Formes de manifestar-la

Un cop formada aquesta opinió pública, hi ha diverses maneres de manifestar-la, ja sigui de manera col·lectiva o individual.

Com accions públiques col·lectives podem trobar:

- Protestes i sortida al carrer de treballadors.
- Parades forçoses i boicots.
- Vagues de treballadors i col·lectius particulars per raons laborals.
- Tancaments patronals
- Piquets
- Moviments d'indignats

Altres manifestacions de l'opinió pública les trobem en les enquestes d'opinió, l'orientació del vot, el nivell d'aprovació o les actituds davant col·lectius o situacions

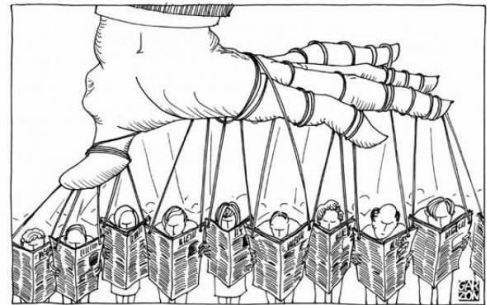
socials. En els últims anys també s'ha investigat el grau en que les xarxes socials poden ser un reflex de l'opinió pública.

3.4. Interessos

Hi ha diverses raons per les quals és interessant l'opinió pública.

En primer lloc, és interessant pels polítics perquè, en un sistema democràtic, els interessos dels polítics i els dels ciutadans haurien de coincidir, per tant, la política hauria de basar-se en l'opinió de la gent, i en com aquesta vol ser governada.

També és important mantenir la confiança dels governats en els governants per a que funcioni la democràcia i els ciutadans es conformin amb votar cada certs anys com a màxima participació dins la política, per això cal conèixer les opinions de la gent, per no arribar a un punt on es perdi completament aquesta confiança.

A més, conèixer una opinió pública ens ajuda a entendre la cultura, ja que són conceptes lligats de manera molt estreta. L'opinió pública té molta relació amb les normes socials perquè opinió pública i societat són conceptes inseparables.

També és interessant com l'opinió pública pot ser mobilitzada. Els polítics poden actuar mobilitzant a l'opinió pública però aquesta també es pot expressar d'altres maneres, com ja hem dit anteriorment, com per exemple amb manifestacions. Per tant, també hi ha un interès en conèixer aquesta opinió per fer que no només sigui un pensament, si no que també sigui una acció conseqüent a aquest.

Per últim, l'opinió pública, en part, dicta la política exterior d'un país, per exemple a l'hora de decidir la participació o no en una guerra. Moltes vegades podem veure com certes accions en política exterior decidides pel govern no contenen amb l'aprovació de l'opinió pública, que es manifesta en contra d'aquestes accions.

4. Feminisme

El feminisme és un moviment que no pot ser definit d'una sola manera. En primer lloc perquè no és una teoria formulada per una única persona en un moment determinat i perquè és més aviat un conjunt de moviments, que han anat sorgint al llarg de la història, els quals s'han anat adaptant a les necessitats de les dones de cada grup social a cada època.

És a dir, els objectius a aconseguir per als diferents moviments denominats feministes, no han estat els mateixos per exemple als seus inicis, quan tan sols era una lluita de la dona de classe burgesa, que en èpoques més recents, on altres col·lectius de dones s'han anat sumant a la lluita.

Segons el context històric hi ha hagut unes prioritats a aconseguir, com ara, la demanda del sufragi universal i dins d'una mateixa època també han sigut diferents les lluites dels diferents col·lectius de dones, ja que per exemple el grau d'opressió patit per exemple per dones blanques de classe mitjana/alta no ha sigut ni de lluny el mateix que el de les dones negres de classe baixa.

Així que com he dit abans, definir el feminisme tenint en compte totes les seves variants és bastant complicat. A continuació inclouré algunes definicions donades per al terme, algunes més properes a ell que altres (sota el meu punt de vista) i algunes fetes per autores feministes i altres, com la de la RAE, no.

Segons la RAE el feminisme és:

1. *m. Doctrina social favorable a la mujer, a quien concede capacidad y derechos reservados antes a los hombres.*
2. *m. Movimiento que exige para las mujeres iguales derechos que para los hombres.*

El DIEC ho defineix com a:

1. *m. [LC] [SO] [PO] Moviment social que denuncia la submissió tradicional de les dones als homes i promou l'equiparació de drets entre els dos gèneres.*
2. *m. [LC] [SO] Conjunt de teories que al llarg del temps fonamenten la lluita de les dones a favor de l'emancipació.*

Victoria Sau i Sánchez, escriptora, psicòloga i activista política feminista catalana, va ser una de les figures més rellevants del feminisme del nostre país i va fer aportacions molt importants sobre la divisió sexual del treball, la maternitat, el cicle menstrual, el patriarcat i la guerra. A més va crear el concepte de "feminisme científic" i va promoure el 2009 la petició del reconeixement a nivell mundial de l'existència del patriarcat. Va donar la següent definició per al moviment:

"el feminismo es un movimiento social y político que se inicia formalmente a finales del siglo XVIII y que supone la toma de conciencia de las mujeres como grupo o colectivo humano, de la opresión, dominación y explotación de que han sido y son objeto por parte del colectivo de varones en el seno del patriarcado bajo sus distintas fases históricas de modelo de producción, lo cual las mueve a la acción para la liberación de su sexo con todas las transformaciones de la sociedad que aquella requiera".

Celia Amorós és una filòsofa i teòrica del feminisme i referent clau de l'anomenat feminisme de la igualtat. Entre les seves principals investigacions podem trobar: els processos d'il·lustració i les seves implicacions per al feminisme i les dones en l'Islam, els Drets Humans i els drets de les dones en el marc del multiculturalisme. La seva visió del feminisme és la següent:

"Entendemos por feminismo, de acuerdo con una tradición de tres siglos, un tipo de pensamiento antropológico, moral y político que tiene como su referente la idea racionalista e ilustrada de igualdad entre los sexos".

Diana Maffía, política i filòsofa argentina, ex-diputada de la ciutat de Buenos Aires i directora de l'Observatori de Gènere en la Justícia, creu que:

“El feminismo -de acuerdo a Maffía- puede definirse como una teoría emancipatoria que acepta tres enunciados: uno descriptivo, uno valorativo y uno práctico. El enunciado descriptivo consiste en la constatación de que en casi todas las sociedades, las mujeres como colectivo, y en aspectos que hacen a la dignidad humana, están peor que los varones. El enunciado valorativo consiste en reconocer que esta situación es injusta y debe cambiar. Y el enunciado práctico se identifica con el compromiso por el cambio y transformación de las relaciones sociales”.

Per últim, Carme Castells dóna la següent definició:

“Entenderemos por feminismo lo relativo a todas aquellas personas y grupos, reflexiones y actuaciones orientadas a acabar con la subordinación, desigualdad, y opresión de las mujeres y lograr, por tanto, su emancipación y la construcción de una sociedad en que ya no tengan cabida las discriminaciones por razón de sexo y género.”¹

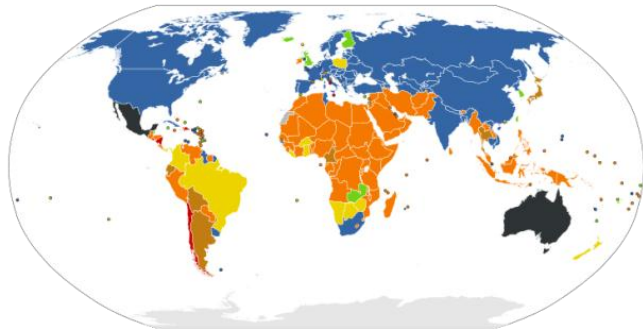
¹ Castells, Carmen. Perspectivas feministas en teoría política. Partidos, Estado y Sociedad, Barcelona, 1996, pág. 10.

5. Dret a l'avortament

En aquest treball intentaré trobar quin és el tractament que es dona al feminisme als mitjans de comunicació. Com tenir en compte les notícies relacionades amb qualsevol dret de la dona faria la recerca massa extensa, només consideraré un d'aquests drets: el dret a l'avortament.

L'avortament no sempre ha sigut reconegut com a dret i avui dia encara hi ha molts països on és il·legal en la majoria de casos. També hi ha llocs on aquest és totalment il·legal, fins i tot en cas de ser un perill per a la vida de la mare però aquests són una minoria.

En aquesta imatge podem veure com hi ha molts països, sobretot a l'Àfrica, on avortar és il·legal a la majoria de situacions. Això, però, no evita els avortaments, com s'indicarà amb les xifres expressades posteriorment.

Font: Wikipedia

- Legal
- Il·legal excepte en cas de violació, risc per la vida de la mare, problemes de salut física o mental, factors socioeconòmics, i/o defectes del fetus
- Il·legal excepte en caso de violació, risc per la vida de la mare, problemes de salut física o mental i/o defectes del fetus
- Il·legal excepte en caso de violació, risc per la vida de la mare, i/o problemes de salut física o mental
- Il·legal excepte en casos de risc per la vida de la mare, o problemes de salut física i/o mental
- Il·legal sense excepcions
- Varia per regió
- No hi ha informació

Ens trobem en una situació en la que moltes dones arreu del món es veuen obligades a tenir uns fills dels quals no poden fer-se càrrec o a avortar d'amagat recorrent a pràctiques que posen en perill la seva vida.

Està clar que prohibir l'avortament no ha evitat la seva pràctica, només ha implicat el pas d'aquesta a la clandestinitat, per això, molts col·lectius intenten buscar una solució a aquest problema, demanant legislacions que permetin avortar de forma segura i que donin suport sanitari a la mare tant si decideix tenir el fill com si no.

Al 2011, el relator especial de l'ONU sobre el dret a la salut, Anand Grover, en el seu informe va analitzar les restriccions als drets de la salut sexual i reproductiva i va afirmar que *“les lleis que penalitzen o restringeixen l'avortament induït són l'exemple paradigmàtic de les impermissibles barreres al dret a la salut de les dones, y han de ser eliminades. Aquestes lleis infringeixen la dignitat i autonomia de la dona, restringint severament la seva presa de decisions respecte a la seva salut sexual i reproductiva”*.

A més va dir que la prohibició penal de l'avortament *“és una molt clara interferència de l'Estat en la salut sexual i reproductiva de la dona perquè restringeix el control de la dona sobre el seu propi cos, exposant-la a riscos innecessaris”*. També que *“els Estats estan obligats a assegurar que no es nega a les dones l'atenció mèdica post-avortament necessària, independentment de la legalitat del avortament practicat”*.

Per tant, també es mostra en contra de la falta de mesures que hi ha a molts països per atendre les dones que volen avortar i creu que les lleis que penalitzen l'avortament no respecten els drets de la salut sexual i reproductiva, ja que eliminen el control de la dona sobre el seu propi cos i l'exposen a riscos pels que no podrien ser afectades amb una bona atenció mèdica.

Segons un informe fet per l'Organització Mundial de la Salut al 2012²:

² Aborto sin riesgos: guía técnica y de políticas para sistemas de salud – 2ª ed. Organización Mundial de la Salud. ISBN 978 92 4 354843 2 (Clasificación NLM: WQ 440) © Organización Mundial de la Salud, 2012

- *21'6 milions de dones a tot el món tenen un avortament insegur cada any, 18'5 milions d'aquets avortaments es produeixen en països en vies de desenvolupament.*
- *47.000 dones moren cada any per complicacions en avortaments insegurs cada any.*
- *Les morts causades per avortaments insegurs es troben al voltant del 13% de totes les morts maternals.*
- *Ja sigui que l'avortament es doni amb majors restriccions legals o que estigui disponible a requeriment, la probabilitat de que una dona tingui un embaràs no desitjat i que intenti un avortament induït és pràcticament la mateixa. No obstant, les restriccions legals, a més d'altres barreres, porten a que moltes dones s'indueixin l'avortament o es facin un avortament amb professionals no especialitzats. La condició legal del avortament no produeix cap efecte sobre la necessitat d'una dona de tenir un avortament, però afecta dramàticament el seu accés a un avortament sense riscos.*

Aquestes declaracions ens mostren les conseqüències d'avortar de forma insegura, fet sol passar en aquells llocs on les lleis d'avortament donen menys llibertat d'elecció a la dona embarassada. Per tant, es necessària una legislació que contempli el dret a l'avortament i que permeti a les dones realitzar aquesta pràctica amb seguretat ja que així, es podrien evitar no només una gran quantitat de situacions perilloses per a la salut de la dona sinó fins i tot també es podria evitar un gran nombre de morts.

5.1. Relació amb altres drets

Quan parlem de dret a l'avortament, hem de tenir en compte que entren en joc també altres drets, és a dir, que si considerem que una dona té dret a avortar és perquè té una sèrie de drets que comporten que ho pugui fer. Quan restringim aquest dret, restringim el dret de les dones a prendre decisions sobre el seu propi cos i la garantia de que es respectin altres drets, com els que ara explicaré, s'elimina.

Diversos drets humans es posen en perill quan les persones no poden tenir accés a uns serveis d'avortament legal i segur:

Dret a la vida

Article 3 de la Declaració Universal dels Drets Humans: *“Tota persona té dret a la vida, a la llibertat i a la seva seguretat”.*

Com ja he dit abans, les lleis que restringeixen l'avortament condueixen a les dones a recórrer a mètodes poc segurs, que segons l'informe de l'ONU esmentat anteriorment, causen un 13 per cent de les morts maternes a nivell mundial (entre 68.000 i 78.000 morts anuals). Si la legislació permetés l'accés a un avortament segur, la gran majoria d'aquestes morts podria ser evitada, ja que pràcticament totes aquestes dones haurien avortat en condicions segures si haguessin tingut l'oportunitat.

Per tant, tot i que el dret a la vida també s'utilitzi com a argument en contra del dret a l'avortament, pot mostrar també, veient el gran nombre de morts que es causen quan aquest dret no existeix, que el dret a la vida de moltes dones que volen avortar no es respecta

Drets a la salut i a l'atenció mèdica

Article 25 de la DUDH: *“Tota persona té dret a un nivell de vida que assegurï, per a ell i la seva família, la salut i el benestar, especialment quant a alimentació, vestir, habitatge, assistència mèdica i als serveis socials necessaris; també té dret a la seguretat en cas d'atur, malaltia, incapacitat, viduïtat, vellesa o altra manca de mitjans de subsistència independent de la seva voluntat”.*

El dret a l'avortament també està relacionat amb el dret a la salut i l'atenció mèdica ja que al negar la possibilitat d'avortar de forma segura s'està negant l'atenció mèdica, sobretot tenint en compte que la majoria d'avortaments es produeixen de totes maneres, sigui amb mesures legals, higièniques i realitzades per professionals o sigui practicat de manera clandestina amb mesures més aviat qüestionables.

Les clíniques i els doctors que practiquen avortaments de manera il·legal, no han de tenir moltes consideracions per la vida i la salut de les dones que recorren als seus serveis ja que al realitzar pràctiques que ja es troben fora de la legalitat, no hi ha cap mena de regulació ni incentiu legal per a que ofereixin els seus serveis amb bones condicions (condicions higièniques, amb un bon seguiment del pacient, sense utilitzar pràctiques que posin en perill la vida del pacient...).

El Comitè de Drets Econòmics, Socials i Culturals, que és la principal organització d'experts de l'ONU per la supervisió i la interpretació del dret a la salut, també ha afirmat que per garantir el dret a la salut de les dones, es necessària la despenalització de l'avortament, al menys en certes circumstàncies.

Per tant, si volem gaudir del dret a la salut i l'atenció mèdica hauríem de poder gaudir també del dret a l'avortament, sobretot en situacions on la vida de la dona estigui clarament en perill, però no només en aquestes, ja que hem pogut veure que avortar de forma il·legal i insegura també porta a situacions de perill a les dones.

Drets a la no discriminació i a la igualtat

Article 7 de la DUDH: *“Tots són iguals davant la llei i tenen dret, sense cap distinció, a igual protecció per la llei. Tots tenen dret a igual protecció contra qualsevol discriminació que violi aquesta Declaració i contra qualsevol incitació a una tal discriminació”.*

Quan s'obliga a les dones a continuar amb embarassos no desitjats, aquestes solen quedar en situació de desavantatge. Normalment, les dones es troben amb més dificultats i desavantatges socials en l'àmbit econòmic i professional quan tenen fills, per tant, no només s'impedeix que la dona avorti un fill del que possiblement no es pot fer càrrec sinó que a més els drets de les dones a la no discriminació i a la igualtat queden desprotegits.

El Comitè de Drets Humans de l'ONU també ha relacionat directament en diverses ocasions la igualtat de les dones amb l'accés als serveis de salut reproductiva, entre els quals també s'inclou l'avortament.

Dret a la seguretat personal

Article 3 de la DUDH: *“Tota persona té dret a la vida, a la llibertat i a la seva seguretat”.*

Es considera que el dret a la seguretat inclou el dret a la integritat física i que quan un embaràs no desitjat s’ha de portar endavant per requeriment de la llei, el govern està decidint sobre el cos de la dona, fet que implica que no s’estigui respectant aquest dret.

Dret a la llibertat

Article 3 de la DUDH: *“Tota persona té dret a la vida, a la llibertat i a la seva seguretat”.*

Quan parlem d’aquest dret no només ens referim les sentències de presó a les que poden enfrontar-se les dones que avorten de manera il·legal, sinó que també s’ha de tenir en compte que moltes dones no demanen assistència mèdica després d’haver avortat il·legalment per por a ser denunciades, per tant, no només queden privades de llibertat aquelles dones que acaben anant a la presó.

A més, si directament no tenen llibertat per decidir sobre el seu propi cos i sobre la seva pròpia vida, queda clar que el dret a la llibertat no es respecta.

Dret a la privacitat

Article 12 de la DUDH: *“Ningú no serà objecte d’intrusions arbitràries en la seva vida privada, la seva família, el seu domicili o la seva correspondència, ni d’atacs al seu honor i reputació. Tothom té dret a la protecció de la llei contra tals intrusions o atacs”.*

Les decisions sobre embarassos i maternitat haurien de ser personals, per tant, qualsevol intrusió de l’estat en elles és un atac al dret a la privacitat. Les dones haurien de poder prendre la decisió de si volen continuar amb el seu embaràs o no sense cap tipus d’interferència de l’estat ni de ningú altre.

Dret a no ser sotmès a tractes cruels, inhumans i degradants

Article 5 de la DUDH: *“Ningú no serà sotmès a tortures ni a penes o tractes cruels, inhumans o degradants”.*

Com ha indicat el comitè de Drets Humans de la ONU, les restriccions a l'avortament legal poden comportar situacions, com forçar una dona embarassada a continuar amb un embaràs no desitjat i perillós per la seva salut, en les que les dones pateixin tractes cruels, inhumans o degradants.

Tampoc es respecta aquest dret quan es nega atenció post-avortament, molt important i necessària després d'haver avortat, a dones que han avortat il·legalment però han recorregut a la sanitat pública per recuperar-se de les conseqüències d'aquest avortament.

Dret a decidir el nombre de fills i l'interval entre els naixements

Tot i que no hem de considerar l'avortament com a mètode de planificació familiar que s'utilitzi com qualsevol mètode anticonceptiu, és important que sigui reconegut com a dret, tenint en compte que també es una mesura que es pot prendre per decidir el nombre de fills i l'interval entre els naixements. Un cop la dona està embarassada ha de poder decidir si vol tenir el fill o no, només així podrà ser respectat aquest dret.

Per tant, perquè es pugui complir aquest dret, les dones han de tenir accés a tots els mètodes que les permetin controlar el nombre de fills que tindran i s'inclou l'avortament dins els serveis de salut reproductiva dels que ha de disposar la dona.

Dret a gaudir dels beneficis del progrés científic

Article 27 de la DUDH: *“1. Tota persona té dret a participar lliurement en la vida cultural de la comunitat, a gaudir de les arts i a participar i beneficiar-se del progrés científic”.*

Aquest dret s'aplica a la salut reproductiva i quan es nega a les dones accedir a noves tècniques i medicines, per a que tinguin un avortament segur i una bona atenció post-avortament, es posa en perill

Dret a la llibertat religiosa i de consciència

Article 18 de la DUDH: *“Tota persona té dret a la llibertat de pensament, de consciència i de religió; aquest dret inclou la llibertat de canviar de religió o de creença, i la llibertat, individualment o col·lectivament, en públic o en privat, de manifestar la seva religió o creença per mitjà de l'ensenyament, la pràctica, el culte i l'observança”.*

En primer lloc, igual que es permet als metges no realitzar un avortament objectant la llibertat de consciència, aquesta també podria ser utilitzada perquè una dona pogués avortar si així ho desitgés. Avortar és un tema delicat i cadascú té opinions i creences diferents al respecte, per això la decisió hauria de quedar únicament en mans de la persona embarassada.

D'altra banda, la llibertat de religió i consciència també implica ser lliure de complir o no amb una llei dissenyada principalment en funció a doctrines religioses com és el cas de les lleis de restricció a l'avortament, normalment basades en qüestions ideològiques i religioses que no haurien d'haver de ser complides si no es comparteixen aquestes creences.

Per tant hem vist que tenint en compte tots aquests drets, hauria d'estar permès l'avortament i que, un retrocés en les lleis d'avortament implica un retrocés en molts altres drets que acaben situant a la dona en una posició de desavantatge. No respectar que una dona pugui escollir si vol continuar amb un embaràs o no, és no respectar el seu dret a decidir sobre el seu propi cos, el seu dret a prendre les seves pròpies decisions en funció a la seva consciència, és negar una assistència mèdica de qualitat a algú que farà les mateixes pràctiques però d'una manera molt més perillosa, és a dir, és donar l'esquena a un problema que existirà de totes maneres i és decidir per una altra persona una qüestió complicada que només hauria de ser escollida per la persona que l'haurà de viure.

5.2. Controvèrsia

Sempre que es parla d'avortament es genera una gran controvèrsia i als mitjans de comunicació, com comprovaré més endavant, també es veuen reflectides les diferents opinions. El conflicte és difícil de resoldre perquè es mantenen dos focus de discussió:

D'una banda, els qui estan a favor del dret a l'avortament, els anomenats "pro-elecció", presenten arguments centrats en els drets de les dones i intenten mostrar la implicació que té no reconèixer l'avortament com a dret, sobre el compliment d'altres drets humans. És a dir, que l'objecte de discussió són els drets de la dona i el debat amb els anti-avortistes se centra en fer veure que, igual que es reconeixen tots els drets esmentats anteriorment a la dona (o s'haurien de reconèixer), s'ha d'admetre que l'avortament és un dret i que com a tal, s'ha de garantir que totes les dones puguin accedir a ell si ho creuen necessari.

Es considera que la dona embarassada és l'única que hauria de prendre les decisions sobre el que passa amb el seu cos, només ella hauria d'escollir si vol continuar amb l'embaràs o no, no altres persones o l'estat.

D'altra banda, trobem els anomenats "pro-vida", en contra d'aquest dret, que intenten que el debat giri entorn al dret a la vida.

Els drets humans mai han de ser interpretats de manera que afectin negativament a altres persones i els anti-avortistes, al considerar el moment de la concepció com a inici de la vida humana, consideren que els drets que té la dona no tenen validesa al ser utilitzats contra una altra vida. Ara bé, aquest argument planteja diferents incògnites entre les quals està quan comencem a considerar un conjunt de cèl·lules humanes com a persona.

L'embrió ja és una entitat diferent que els dos progenitors, amb un genoma propi que prové de l'ADN recombinat dels pares, té cèl·lules humanes, però es pot considerar com a persona?

Hi ha qui creu que no és fins que pot començar a raonar que se'l pot considerar com a tal ja que aquesta capacitat defineix a les persones. Hi ha qui pensa que des del

moment de la concepció ja hauria de rebre aquesta consideració, i per tant, ser tractat com qualsevol altre individu humà ja nascut.

Sense entrar en aquesta controvèrsia, sembla que el moment on hem de començar a considerar l'embrió com persona, és més aviat subjectiu, no hi ha experiments ni estudis científics que puguin definir-ho i per tant, l'argument esmentat abans (la dona no pot utilitzar els seus drets per atemptar contra una altra vida) no es suficient com per prohibir l'avortament a tothom i impedir que cadascú actuï conseqüentment a les seves situació i les seves idees.

Queda clar que hi ha diferents opinions al respecte i que no se sap quan s'ha de començar a tractar l'embrió o el fetus com a ésser igual a qualsevol altre nascut. No es pot determinar amb una observació científica i objectiva, és una qüestió moral.

Com a tal, sabent que no hi ha cap mena de consens al respecte i que no només està en joc aquest dret del fetus a la vida sinó també els drets de la dona, s'hauria de permetre que fos aquesta qui deliberés el que vol fer amb l'embaràs, si el vol continuar o no.

Un altre argument anti-avortista és que, igual que la dona té dret al seu cos, també el té el no-nascut. Però, davant d'aquesta situació, perquè ha de tenir més pes el dret de l'embrió?

Al final, des de la perspectiva dels pro-vida, sembla que la discussió acaba amb un bàndol contrari a avortar i un que defensa i fins i tot obliga a fer-ho, quan el que demanen els pro-elecció és que tothom sigui lliure per prendre aquesta decisió, que cadascú segons les seves idees i creences pugui decidir si vol avortar o no.

Els qui defensen l'avortament com a dret consideren que és una decisió complicada i que, com a tal, hauria de ser presa només per aquella persona que haurà de viure les conseqüències d'aquest acte. Igual que els anti-avortistes critiquen el fet de decidir sobre una altra vida referint-se a l'embrió o al fetus, se'ls podria criticar a ells per voler fer el mateix amb la vida de les dones embarassades.

Jo no dic que el dret a viure de l'embrió sigui més o menys rellevant que els drets de la dona embarassada, no dic que avortar sigui més o menys correcte, més "bo" o més "dolent" per a la mare, això és una consideració que només ha de tenir ella, que és la que coneix les seves circumstàncies socials i econòmiques, el seu cos i la seva capacitat per tenir un fill en aquell moment o no. No correspon a ningú altre dir el que està bé i el que no sobre un tema tan delicat i sobre el qual ja per si sol, és difícil de decidir.

De tota manera, el que si es pot comprovar (com mostren les xifres donades anteriorment) és que el nombre d'avortaments no és menor quan aquests són il·legals. Tot i haver un gran nombre de països amb una legislació poc favorable a la llibertat de decisió de la dona embarassada, els avortaments succeeixen igualment.

No es pot negar aquesta realitat, fet que fa que sigui més oportú centrar el debat en aquest punt. Hem vist que discutir durant llargs períodes de temps sobre el dret a la vida del no-nascut no ens està portant enlloc, amb això només s'aconsegueix que el debat es mantingui obert i no s'atengui al principal problema: els avortaments il·legals.

Ja he explicat abans com l'únic que s'aconsegueix prohibint l'avortament és el seu pas a la clandestinitat, és que es practiqui a clíniques il·legals amb males condicions higièniques i sense cap incentiu per vetllar per la salut de la dona i és posar en perill innecessàriament a qui vol avortar.

Per tant, tot i que es vulgui evitar la seva pràctica, es pot veure que no s'està fent, així que el més lògic seria no voler posar en perill més vides i conseqüentment, garantir un avortament legal i en bones condicions.

Si es dona l'esquena a aquest problema i es continua mantenint que l'avortament no és un dret, sembla que la preocupació, més que estar en la vida del fetus o en avortar o no, estigui en que l'avortament sigui un dret, en que la dona tingui dret a ser ella qui decideixi sobre aquest aspecte, i això demostra la concepció que es té de la dona. És a dir, si sabem que prohibir l'avortament no l'impedeix, per què l'hem de continuar prohibint?

Es pot estar en contra d'avortar, però s'ha d'admetre que no tothom ho està i igual que algú pot creure que és moralment inacceptable, una altra persona amb unes altres idees i el més important, una altra persona en una altra situació (social, econòmica, de salut...) pot veure l'avortament com una única solució i és que moltes vegades - sobretot tenint en compte la despreocupació general pel nadó quan neix- ho és.

En resum, sabem que els avortaments es produiran de totes maneres. Per tant, la discussió més aviat s'hauria de centrar en si l'avortament és un dret o no. Si considerem que cadascú és lliure i té la capacitat de prendre les decisions corresponents al seu cos i que el tractament legal i en qüestió de drets del fetus o embrió és una qüestió difícil de definir però que la dona embarassada té clarament uns drets, relacionats amb que pugui avortar, reconeguts, hauríem de considerar que sí que és un dret.

Si continuem pensant que l'avortament hauria de ser il·legal, estem deixant de banda la problemàtica social: els avortaments clandestins, que només poden ser evitats (evitar les males condicions i el perill per a la dona) amb un avortament legal.

Havent dit això, podríem passar a parlar sobre si és correcte o no avortar però seria una discussió diferent en termes més subjectius que no hauria d'interferir a l'hora de fer lleis relacionades amb l'avortament, aquestes no haurien de tenir cap component moral.

De qüestions ideològiques no s'hauria d'ocupar l'estat, aquest només hauria de resoldre els problemes socials i vetllar pel benestar de la població, per tant la legislació hauria de permetre que cadascú pogués actuar conforme a les seves idees i prendre les decisions que afectessin a cada individu personalment.

Que l'avortament sigui legal no obliga a ningú a avortar, no fa que ningú realitzi cap acció que no vol fer, que sigui il·legal si que obliga a acceptar una imposició amb la que possiblement no s'estigui d'acord. Per tant avortament legal només equival a llibertat d'elecció, per què cadascú amb les seves consideracions ètiques faci el que cregui oportú, però avortament il·legal és imposar unes condicions per a tothom basades en

arguments que no es poden verificar. Crec que està clar quina de les dos opcions sembla més justa.

5.3. Legislació a Espanya

Des de que es va aprovar la primera llei d'avortament a Espanya al 1985, hi ha hagut diverses propostes i lleis basades en diferents sistemes: algunes de supòsits i altres de terminis.

En un sistema de supòsits l'avortament està penat de diverses maneres, tant per l'embarassada com per al metge que el practica, en funció del que no s'hagi complert de l'establert a la llei. L'avortament és il·legal excepte en determinades circumstàncies.

En un sistema de terminis es permet avortar sempre que no s'hagi superat una quantitat de temps establida a la llei.

A Espanya les diferents legislacions han estat les següents:

Llei de l'avortament de 1985

A Espanya, abans del 1985 avortar estava totalment prohibit, en aquest any, el govern socialista no va aprovar una llei d'avortament però sí una despenalització parcial d'aquest, que el convertia en no punible en tres supòsits.

L'avortament havia de ser practicat per un metge o sota la seva direcció, en un centre acreditat i amb consentiment de la dona embarassada i només era legal en aquests casos:³

1. Que un metge diferent d'aquell qui practicava l'avortament dictaminés que hi havia un greu perill per la vida o la salut física o psíquica de la dona. Només en cas d'urgència per risc vital per l'embarassada es podia prescindir del dictamen del metge i sota aquest supòsit es podia avortar en qualsevol moment de la gestació.

³ article 417 bis del Codi Penal queda redactat d'aquesta manera. «BOE» núm. 166, de 12 de julio de 1985

2. Que l'embaràs fos conseqüència d'un delicte de violació, sempre que l'avortament es practiqués dins de les 12 primeres setmanes de gestació i que la violació hagués estat denunciada.
3. Què el fetus tingues greus malformacions o tares físiques o psíquiques, sempre que l'avortament es practiqués dins de les 22 primeres setmanes de gestació i que el dictamen mèdic fos emès per dos especialistes d'un centre acreditat i diferents de qui practiqués l'avortament.

Per tots aquests casos només podien avortar sense necessitar més consentiment que el propi (i el dels metges) les dones majors de 18 anys. Totes les que tenien una edat inferior necessitaven el consentiment dels pares o tutors legals per poder avortar.

Tot i que es realitzés un avortament de manera il·legal, sense fer-ho en un centre públic o privat acreditat o sense que haguessin sigut emesos els dictàmens mèdics exigits, no era punible la conducta de l'embarassada.

Reaccions a la llei

Quan es va proposar la despenalització de l'avortament en els supòsits esmentats abans, no va ser ben rebuda pels col·lectius més conservadors com l'Església. Els diaris van mostrar el debat que va sorgir arran de la reforma i tot i semblar que no s'arribaria a cap acord i que l'enfrontament, entre els qui estaven a favor de despenalitzar l'avortament i els que pretenien mantenir-lo com a il·legal, seguiria sent igual d'intens, en el moment en que va entrar en vigor la llei, l'interès mediàtic va desaparèixer i va ser majoritàriament acceptada.

El 1996, en tornar a arribar al govern el Partit Popular, no va haver cap demanda popular per tornar a l'antiga llei (avortament il·legal) i ells tampoc la van modificar, per tant podem veure que durant molts anys la reforma feta pel partit socialista va ser acceptada, fins i tot pels sectors conservadors.

Aquest període d'acceptació general va acabar quan els socialistes van tornar al govern, en aquest moment es va reobrir el debat amb els grups anti-avortament d'una

banda, manifestant-se davant les clíniques que practicaven avortaments i l'Església condemnant els "assassinats d'innocents" i els col·lectius feministes d'altra banda, demanant al govern el reconeixement de l'avortament com a dret i una llei que permetés avortar a totes les dones que ho necessitessin.

Llei de l'avortament de 2010

Finalment, el govern va presentar al febrer de 2009 una llei de terminis que no exigia a la dona cap justificació per poder avortar.

A la proposta s'establia un sistema combinat de terminis i indicacions. Com en l'anterior llei, l'avortament havia de ser practicat en un centre públic o privat acreditat, per un metge o sota la seva direcció i amb consentiment de la dona embarassada.

Durant les primeres 14 setmanes de gestació es podia interrompre l'embaràs en els següents casos:⁴

1. Que la dona embarassada hagués rebut informació sobre els drets, les prestacions i les ajudes públiques de suport a la maternitat.
2. Que haguessin passat almenys tres dies des de que la dona hagués rebut la informació mencionada en el punt 1.

Fins la setmana 22 es podia avortar per causes mèdiques si es donava alguna d'aquestes circumstàncies⁵:

1. Que existís un greu risc per la vida o la salut de l'embarassada i així fos expressat en un dictamen mèdic realitzat per un especialista diferent del que practiqués la intervenció. (En cas d'urgència per risc vital per l'embarassada el dictamen mèdic no era necessari).

⁴ Ley Orgánica 2/2010, de 3 de marzo, de salud sexual y reproductiva y de la interrupción voluntaria del embarazo «BOE» núm. 55, de 4 de marzo de 2010, Artículo 14: Interrupción voluntaria a petición de la mujer

⁵ Ley Orgánica 2/2010, de 3 de marzo, de salud sexual y reproductiva y de la interrupción voluntaria del embarazo «BOE» núm. 55, de 4 de marzo de 2010, Artículo 15: Interrupción por causas médicas.

2. Que un metge diferent al que practiqués l'avortament emetés un dictamen on expressés que existia un risc de greus anomalies al fetus.

En qualsevol moment de l'embaràs es podia avortar pels següents motius mèdics:⁶

1. Que es detectessin anomalies fetals incompatibles amb la vida (com en els altres casos, també havia de ser determinat per un metge diferent al que practiqués la interrupció de l'embaràs).
2. Que es detectés en el fetus una malaltia extremadament greu i incurable en el moment del diagnòstic. Aquesta malaltia havia de ser confirmada per un comitè clínic.

Per a tots aquests casos, les dones a partir de 16 anys podien avortar sense necessitar consentiment patern o de tutors legals.

Tot i no necessitar el seu permís, les dones que tenien entre 16 i 17 anys, havien d'informar del seu avortament com a mínim a un dels seus representants legals.

Aquest punt podia ser evitat únicament qual la menor al·legués fundadament que donar aquesta informació originaria un conflicte greu.

Reaccions a la llei

Com en el cas de l'anterior llei, aquesta no va ser ben rebuda per l'Església i els sectors "pro-vida". Es van utilitzar els mateixos arguments en contra de la llei. Després d'anys de govern del Partit Popular sense grans demandes per modificar la llei, van tornar a sortir a la llum el dret a la vida del fetus i "els innocents que estaven sent assassinats".

D'altra banda, la possibilitat de les dones de 16 i 17 anys per interrompre l'embaràs i les 14 setmanes per avortar lliurement i, van ser ben acollides per les feministes, tot i que es demanava un termini més ampli, normalment de 22 setmanes, que era el que

⁶ Ley Orgánica 2/2010, de 3 de marzo, de salud sexual y reproductiva y de la interrupción voluntaria del embarazo «BOE» núm. 55, de 4 de marzo de 2010, Artículo 15: Interrupción por causas médicas.

es permetia en altres països europeus. A més, part de la població tampoc estava d'acord amb que a partir de la setmana 22, es posés la vida del fetus per sobre de la de la mare, però tot i així aquesta llei s'ha mantingut fins al 2015 moment en el qual, en quant a drets, es torna a retrocedir en el temps.

Primera proposta de reforma: avantprojecte de llei de protecció de la vida del concebut i dels drets de la dona embarassada

Al desembre del 2013, durant el govern del Partit Popular, a petició del ministre de Justícia, Alberto Ruiz Gallardón, va ser aprovat pel consell de ministres un avantprojecte de llei en que l'avortament estaria prohibit en qualsevol cas excepte en dos excepcions:⁷

1. En cas de violació, sempre que l'avortament es realitzés durant les 12 primeres setmanes de gestació.
2. Davant un greu perill per la vida o la salut física o psíquica de la dona que fos permanent. Amb aquest supòsit només es podria avortar durant les primeres 22 setmanes i el perill per a la dona hauria de ser certificat per un informe emès per dos metges especialistes en la patologia que generés perill per la dona i diferents dels que practiquessin l'avortament i que no treballessin al centre on es dugués a terme aquest.

En el cas de que el perill per a la salut psíquica de la dona fos causat per l'existència en el fetus d'alguna anomalia incompatible amb la vida (que impliqués la mort del fetus durant el període neonatal), l'informe hauria de ser emès per un sol metge i l'anomalia hauria d'estar acreditada per un altre metge especialista en la matèria.

Si es realitzés un avortament després de superar les 22 setmanes de gestació, per no haver sigut possible detectar una anomalia incompatible amb la vida del

⁷ Es modifica el article 145 bis del Codi Penal, avantprojecte de llei de protecció de la vida del concebut i dels drets de la dona embarassada.

fetus abans o per suposar un greu perill per la vida de la mare que no s'hagués pogut solucionar induint el part, l'avortament no seria punible.

Per poder avortar, les menors necessitarien el consentiment dels representants legals i en cas de conflicte, seria resolt per un jutge.

En cas d'urgència per perill vital de l'embarassada, es podria prescindir del seu consentiment per interrompre l'embaràs, però s'hauria de consultar, sempre que fos possible, a familiars propers o si fos menor, als representants legals.

Reaccions a la llei

Després de 9 mesos en fase de consulta i davant les crítiques i la falta de consens, l'avantprojecte va ser retirat i el ministre de justícia va dimitir.

Des del moment en que es va presentar el projecte de llei, Gallardón va ser l'objecte d'un gran nombre de crítiques.

Els partits de l'oposició i diversos col·lectius com "Jueces para la Democracia" la van veure com un retrocés, considerant que feia retornar a Espanya a "temps preconstitucionals" i els sindicats i les associacions feministes creien que condemnava a la clandestinitat a les dones que volguessin practicar un avortament. Es va tatxar la llei de confessional i es va considerar fins i tot més restrictiva que la de 1985.

Però no tota la oposició a la llei la considerava restrictiva, de fet des de l' "Asociación Española de Abogados Cristianos", es va qualificar com a "frau", afirmant que amb la reforma no s'evitarien els avortaments perquè s'havien deixat molts forats legals.

Des de la Conferencia Episcopal la van prendre com "menys dolenta", per tant consideraven que l'avortament no estava suficientment restringit.

Segona proposta de reforma: Proposició de Llei Orgànica per a reforçar la protecció de les menors i dones amb capacitat modificada judicialment en la interrupció voluntària de l'embaràs

A les eleccions generals del 2011 el Partit Popular ja havia inclòs al seu programa electoral una proposta per la qual modificaria la llei d'avortament aprovada per l'anterior govern l'any 2010, la seva intenció era "reforçar la protecció del dret a la vida, així com la de les menors". Doncs bé, després d'una proposta que no va comptar amb cap suport i la dimissió d'un dels seus ministres, complint amb aquesta afirmació, el 27 del 2015 de febrer va proposar la reforma al parlament.

El que es pretenia amb aquesta reforma és que les noies de 16 i 17 anys necessitessin l'autorització paterna per poder avortar, d'aquesta forma, van proposar suprimir el quart apartat de l'article 13 de la Llei Orgànica 2/2010, de 3 de març, de salut sexual i reproductiva i de la interrupció voluntària de l'embaràs, que indicava el següent:

«Cuarto. En el caso de las mujeres de 16 y 17 años, el consentimiento para la interrupción voluntaria del embarazo les corresponde exclusivamente a ellas de acuerdo con el régimen general aplicable a las mujeres mayores de edad. »

També es va proposar modificar l'apartat 4 de l'article 9 de la Llei 41/2002, de 14 de novembre, bàsica reguladora de l'autonomia del pacient i de drets i obligacions en matèria d'informació i documentació clínica:

«4. La práctica de ensayos clínicos y la práctica de técnicas de reproducción humana asistida se rigen por lo establecido con carácter general sobre la mayoría de edad y por las disposiciones especiales de aplicación.

Para la interrupción voluntaria del embarazo de menores de edad o personas con capacidad modificada judicialmente será preciso, además de su manifestación de voluntad, el consentimiento expreso de sus representantes legales. En este caso, los conflictos que surjan en cuanto a la prestación del consentimiento por parte de los representantes legales, se resolverán de conformidad con lo dispuesto en el Código Civil.» (En vermell: Part nova afegida)

El PP va esmentar el Codi Civil per recolzar la reforma citant l'article 154, que estableix que entre els deures i facultats de l'exercici de la pàtria potestat està el de "vetllar per ells, tenir-los en la seva companyia, alimentar-los, educar-los i procurar-los una formació integral" i l'article 269, que diu que "el tutor està obligat a vetllar pel tutelat" i "a educar al menor i procurar-li una formació integral".

Els altres aspectes de la llei de 2010 es mantindrien iguals, deixant la llei com a un sistema d'avortament lliure durant les primeres 14 setmanes, fins la 22 en cas de risc per l'embarassada o problemes en el fetus (diagnosticats per metges especialistes) i lliure en cas de malformació incompatible amb la vida del fetus o extremadament greu o incurable (certificada per un comitè clínic).

Finalment el 16 de juliol la reforma va ser aprovada amb 186 vots a favor, 136 en contra i 4 abstencions i, després de ser aprovada pel senat (amb 145 vots a favor, 89 en contra y 5 abstencions) va entrar en vigor el dia després de la seva publicació al butlletí oficial de l'estat, el 21 de setembre.

Tractament informatiu de la llei

A continuació, he comprovat basant-me en les notícies publicades sobre la reforma als 4 diaris esmentats a la metodologia, com es va comentar la notícia de la reforma.

En primer lloc, he recollit les dades en una taula on he expressat els punts que ara mostraré a la llegenda i després he analitzat l'informació obtinguda per extreure conclusions sobre l'importància donada a la notícia i les principals opinions sobre ella que es mostren.

6. Recollida de dades

Llegenda

- Versió online
- * Referència a llei/política relativa a igualtat o a drets de les dones.
- **Arguments a favor/en contra del dret a l'avortament
- No es pot veure

Noticia

Tema:

1. Aprovació de la reforma
2. Desprotecció de les menors/avortaments clandestins

Espai a la portada:

1. Ocupa menys d'un quart
2. No surt a la portada

Espai a la pàgina

1. Pàgina completa
2. Mitja pàgina

Abast:

1. Nacional
2. Internacional

Dades sobre el nombre d'avortaments a Espanya? (Dades que mostrin si posar impediments a l'avortament legal respon a alguna problemàtica social o no)

1. Sí
2. No

Referència a llei/política relativa a igualtat o a drets de les dones:

1. Sí
2. No

Autor

Sexe:

1. Home
2. Dona

Persones de les que es mostra l'opinió:

Sexe:

1. Home
2. Dona
3. Homes i dones

Càrrec:

1. Polítics
2. Associacions
3. Periodistes
4. Polítics i associacions

Arguments a favor/en contra del dret a l'avortament:

1. A favor
2. En contra
3. Els dos anteriors (a favor i en contra)
4. No es parla de dret a l'avortament

Funció a l'article:

1. Aportar opinions de les dades donades
2. Entrevista
3. Article d'opinió

Anàlisi

La notícia és entorn a les dones?

1. Entorn al dret a la vida del fetus
2. Entorn als drets de la dona o la seva situació

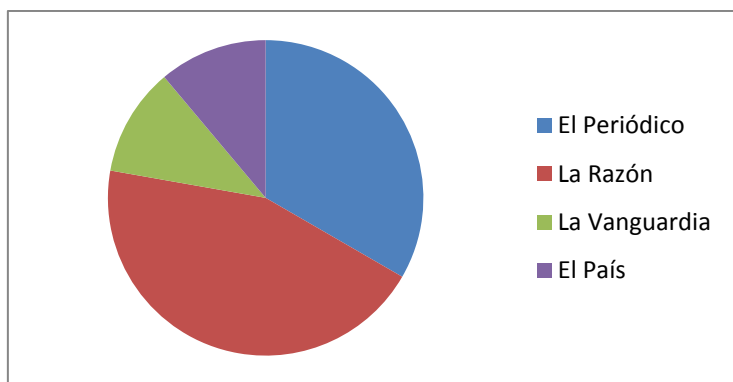
Comparació amb la llei anterior:

1. Es presenta millor que l'anterior
2. Es presenta pitjor que l'anterior
3. No es fa una comparació
4. Mostra diverses opinions

	Notícia							Autor	Persones que mostren opinió				Anàlisi		
	Titular	Tema	Espai a la portada	Número de pàgina	Espai a la pàgina	Abast	Dades (núm. Avortaments)		Referència a llei... *	Sexe	Sexe	Càrrec	Arguments **	Funció a l'article	Notícia entorn a dones?
EL PERIÓDICO	•“El PP aprueba la reforma del aborto con una leve división interna”	1	-	-	-	1	2	2	1	3	1	1	1	2	3
	“El PP aprueba la reforma del aborto que impone el permiso paterno”	1	1	28	1	1	1	1	-	3	1	1	1	2	2
	“Condenan a esas menores a recurrir a la clandestinidad”	2	2	29	1	1	1	1	1	2	2	1	2	2	2
LA RAZÓN	•“Alonso no ve razones para votos díscolos porque la reforma «es a mejor» y «ayuda a las chicas”	1	-	-	-	1	2	2	-	1	1	2	1	2	1
	•“ La oposición afea al PP su interés electoral en la reforma por encima de las menores vulnerables”	2	-	-	-	1	1	1	-	3	1	3	1	2	4
	•“Cinco diputados del PP votan contra la reforma de mínimos del aborto”	1	-	-	-	1	2	2	2	3	1	3	1	2	4
	•“Decepcionante reforma de la ley del aborto”	1	-	-	-	1	2	2	-	-	3	2	3	1	3
LA VANGUARDIA	“El PP fuerza la reforma del aborto con la disidencia de cinco de sus diputados”.	1	2	21	2	1	2	1	1	3	4	3	1	2	4
EL PAÍS	•“Cinco diputados del PP rompen la disciplina de voto sobre el aborto”	1	-	-	-	1	1	2	1	3	1	4	1	2	2

7.Anàlisi de dades

Nombre d'articles per diari

Gràfic 1: Nombre d'articles per diari (16 a 24 de juliol). Font: Elaboració pròpia

Podem veure que els diaris d'ideologies més oposades entre elles, el Periódico i la Razón, són els que més notícies han publicat al respecte. Ja sigui amb arguments a favor o en contra, com es pot veure a la resta de gràfics, són els que més importància han donat al tema.

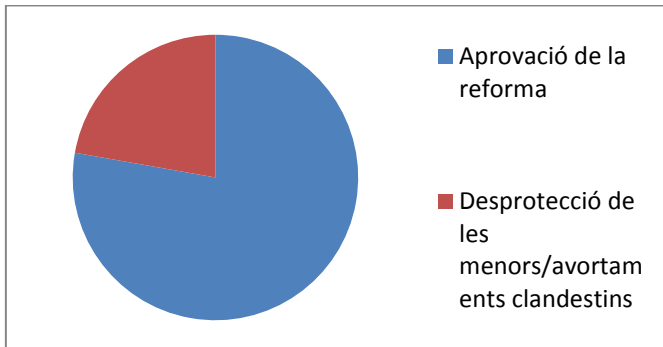
Els altres dos diaris únicament han publicat un article per informar de la reforma, sense incloure cap article d'opinió o altres notícies sobre les dones menors que serien afectades per aquesta.

Cal esmentar que a la Vanguardia es va publicar un article d'opinió en relació amb la sentència del tribunal constitucional sobre l'objecció de consciència a la que es va acollir un farmacèutic de Sevilla per no subministrar la "pastilla del dia de després", que també es mostrava en contra de criminalitzar l'avortament.

En resposta a aquest article, però només centrant-se en el tema de l'anticonceptiu, es va publicar un altre article d'opinió contrari al que afirmava l'anterior. No he inclòs el primer a la taula per no estar centrat únicament en la reforma de l'avortament i a més de la única notícia publicada sobre la reforma, no hi ha pràcticament més tractament d'aquesta informació.

Notícia

Tema

Gràfic 2: Tema dels articles. Font: Elaboració pròpia

Tots els diaris han informat de l'aprovació de la reforma però podem veure que només 2 dels 9 articles, un 22%, ha estat dedicat a parlar dels possibles efectes d'aquesta.

Per tant, no es dóna importància a les afectades, les menors que vulguin avortar, sinó que sembla una reforma més sense gaires efectes, una reforma per acontentar als votants conservadors sense que sembli massa "dolenta" per a la resta de la població.

Número de pàgina

Si considerem que aquests diaris han de tenir entre 50 i 60 pàgines, veiem que els tres articles en paper estan entorn a la meitat del diari (pàgines 21, 28, 29), és a dir, no es troben entre els temes de més importància però tampoc a les últimes pàgines.

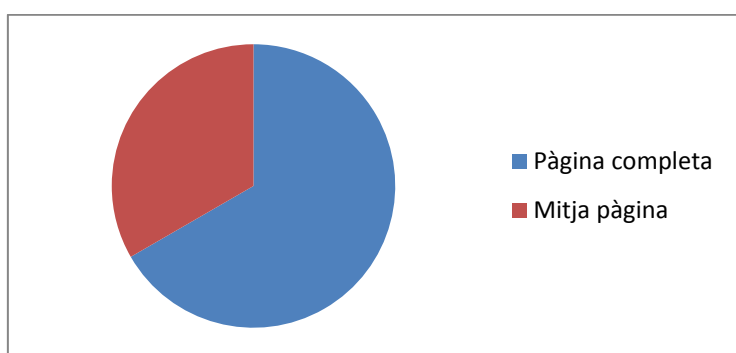
Espai a la portada

Gràfic 3: Espai a la portada. Font: Elaboració pròpia

Dels 3 articles trobats a les versions dels diaris en paper (un de la Vanguardia i dos de el Periódico), només un té un espai a la portada i aquest és de menys d'un quart. Els altres dos articles no estan representats a la portada. Això també ens mostra la poca rellevància que es dona a la reforma en relació amb altres temes.

Espai a la pàgina

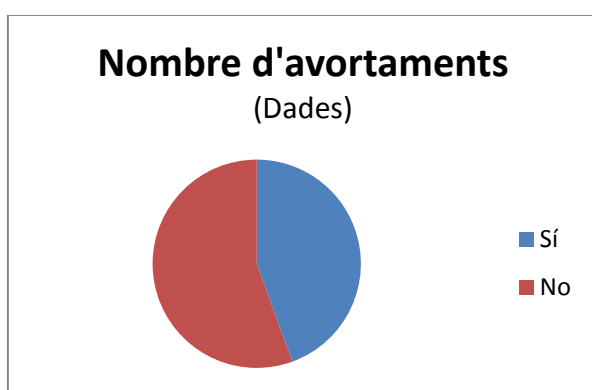
Gràfic 4: Espai a la pàgina. Font: Elaboració pròpia

Dels 3 articles dels diaris en paper, els dos de el Periódico, tant el de l'aprovació de la reforma com l'article d'opinió en contra d'ella, ocupen una pàgina completa.

Per tant, podem deduir que aquest diari dona importància a les conseqüències negatives de la reforma, ja que dedica el mateix espai per informar d'ella que per criticar-la.

D'altra banda, la Vanguardia només dedica mitja pàgina per parlar de la reforma, en un article on no es menciona l'avortament com a dret ni s'inclouen dades per corroborar la necessitat o la falta de necessitat de la reforma.

Dades sobre el nombre d'avortaments a Espanya

Gràfic 5: L'article inclou dades sobre el nombre d'avortaments a Espanya? Font: Elaboració pròpia

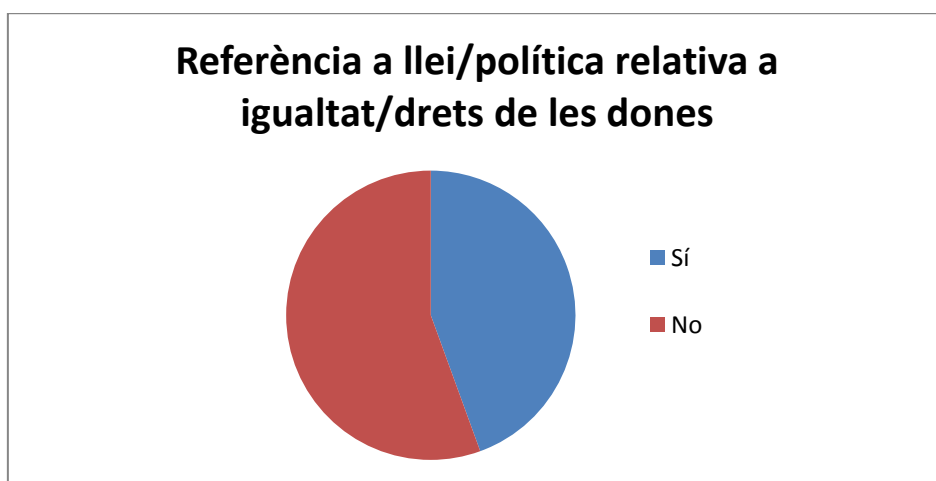
La major part dels articles no inclouen dades que mostrin la quantitat d'avortaments que es produeixen a Espanya, ni entre les edats a les quals afecta la reforma ni en qualsevol altra franja d'edat, per tant, es transmet el següent missatge a la població: es fa una reforma per solucionar un problema que no sabeu si existeix. És a dir, que s'està informant a la gent però només parcialment, ja que, si la gent desconeix si hi ha algun problema social que requereixi aquesta reforma o no, no està plenament informada. Quan es canvia una llei, se suposa que és per garantir una millora per la societat, però, què s'intenta millorar?

Els diaris que sí que inclouen dades sobre l'avortament, ho fan quan mostren opinions (entrevistes o cites de polítics dins la notícia) contràries a la reforma, per tant, són dades que demostren que aquesta només ha de respondre a raons ideològiques o electorals, ja que no hi ha cap problemàtica social. Per exemple, en l'entrevista de el

Periódico a la coordinadora de l'Associació de Planificació Familiar de Catalunya i Balears, Sílvia Aldavert, ella esmenta que “el 80% de les menors en una situació d'embaràs no desitjat que decideixen interrompre'l, ho fan amb l'acompanyament de les seves famílies i només al voltant del 13% o 14% d'elles ho fan sense autorització o acompanyament”.

En resum, les dades mostren que no hi ha necessitat de canviar una llei que sembla que ja funciona bé, per tant, si s'ometen aquestes dades, els lectors no tenen suficient informació com per considerar si la reforma és necessària o no.

Referència a llei/política relativa a igualtat o a drets de les dones

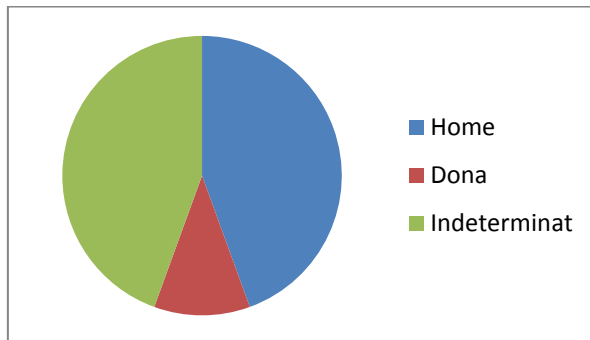
Gràfic 6: Referència a llei/política relativa a igualtat o a drets de les dones. Font: Elaboració pròpia

El gràfic mostra com un 56% dels diaris no fa referència a polítiques d'igualtat o a drets de les dones, com a resultat, sembla que es parli d'un tema extern a elles, que no té a veure amb els seus drets, quan, com ja he expressat al marc teòric, si es parla d'avortament, s'han de tenir en compte tota una sèrie de drets de la dona que es posen en perill en restringir l'avortament legal.

Tot i que en un 44% dels diaris es mencionin drets de les dones o polítiques d'igualtat, pràcticament cap article mostra l'avortament com a dret. Per tant, en la major part d'articles, no es veu com pot vulnerar la reforma els drets de les dones.

Autor

Sexe

Gràfic 7: Sexe de l'autor. Font: Elaboració pròpia

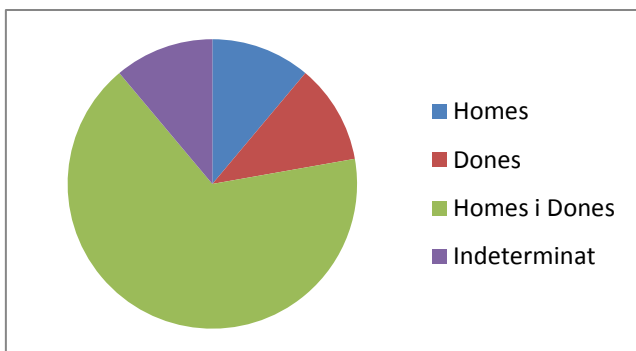
Dels articles on podem conèixer la identitat de l'autor veiem que la gran majoria són homes (entre els 5 articles dels quals sabem el sexe de l'autor, 4 són homes).

Fins i tot si consideréssim que una meitat dels indeterminats són homes i l'altra dones, seguiríem tenint un percentatge molt més alt d'homes (un 67% davant un 33% de dones).

Això no té per què ser un fet intencionat però de tota manera em sembla que la dona està encara menys representada en aquests articles ja que ens trobem amb una majoria d'homes parlant sobre avortament, un tema que afecta a dones.

Persones

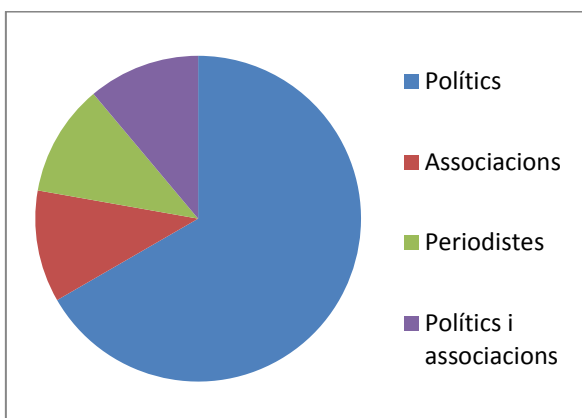
Sexe

Gràfic 8: Sexe de les persones que opinen. Font: Elaboració pròpia

Tot i els autors dels articles són en la seva majoria homes, sembla que queda compensat al incloure majoritàriament opinions tant d'homes com de dones. Tot i així, sent els autors masculins, dona la impressió de que potser el debat encara està conduït per homes.

Càrrec

Gràfic 9: Càrrec de les persones que opinen. Font: Elaboració pròpia

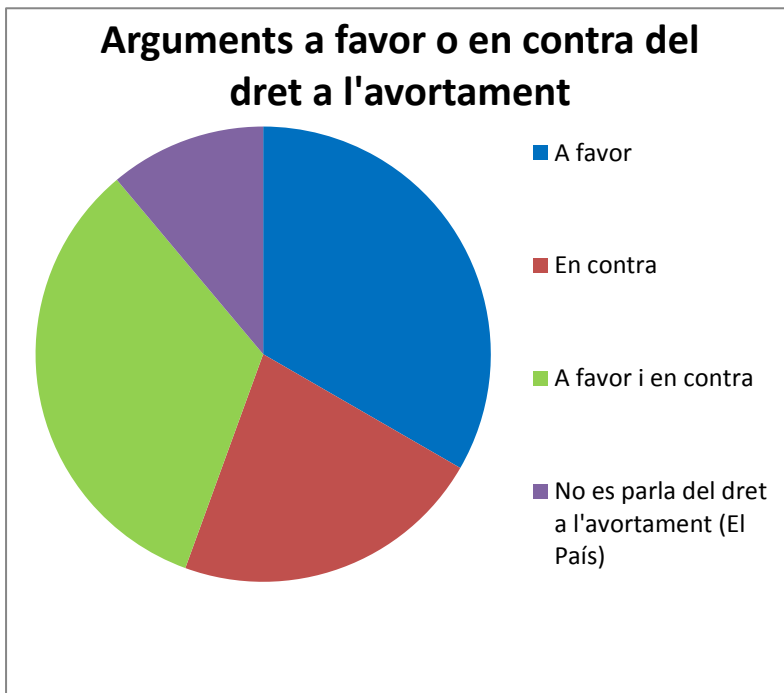
Un 67% del total dels articles, mostra només l'opinió de polítics i tan sols dos articles mostren a més o únicament l'opinió de col·lectius de planificació familiar o associacions relacionades amb els drets reproductius de la dona.

L'article restant mostra només l'opinió del periodista que l'escriu (és un article d'opinió que considera la reforma insuficient).

En conseqüència ens trobem amb que poques opinions venen d'agrupacions o persones que treballen en l'àmbit de la planificació familiar o els drets de les dones (cal dir que totes les opinions mostrades d'aquests col·lectius són contràries a la reforma) i

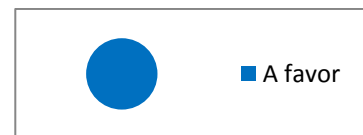
amb un gran nombre d'aportacions de polítics que –sense tenir en compte els de l'oposició– donen suport a una reforma que les associacions que coneixen la situació de les menors afectades critiquen.

Arguments a favor o en contra del dret a l'avortament

Gràfic 10: Arguments a favor/en contra del dret a l'avortament.

Font: Elaboració pròpia

Gràfic 11: Arguments de el Periódico

Gràfic 12: Arguments de la Razón

Gràfic 13: Arguments de la Vanguardia

Com es pot observar als gràfics, el Periódico (dels quatre diaris, el més progressista) només dóna arguments a favor del dret a l'avortament.

A l'altre punta de l'espectre ideològic trobem la Razón, que mostra en la mateixa proporció articles que contenen arguments en contra i articles que en contenen tant a favor com en contra. Tot i així en l'únic article d'opinió que publiquen del 16 al 24 de juliol l'autor es mostra en contra del dret a l'avortament i un dels articles únicament

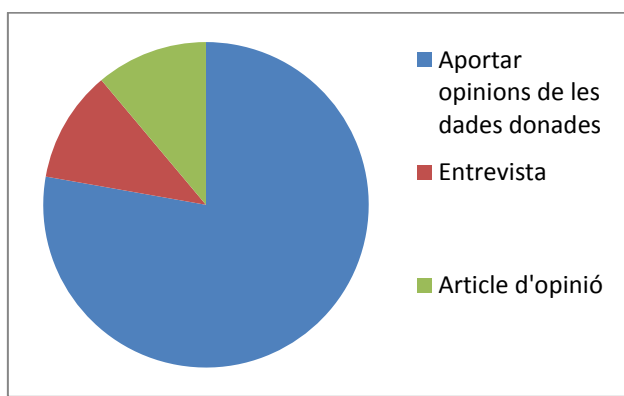
reproduceix l'opinió del ministre de sanitat donant suport a la reforma. Per tant, es veu el posicionament del diari en contra del dret a l'avortament.

El país menciona la dificultat de complir amb els terminis estipulats per la llei si la decisió de posar fi a l'embaràs l'ha de prendre un jutge, però no parla d'avortar com a dret.

Per últim, la Vanguardia, en l'únic article que publica sobre la reforma expressa arguments tant a favor com en contra del dret a avortar.

Podríem dir que els diaris d'ideologies més distanciades, la Razón i el Periódico, són els que tracten més la reforma, un mostrant-se a favor de l'avortament lliure i l'altre prenent la posició contrària. Els diaris restants o no es pronuncien sobre el dret a la interrupció voluntària de l'embaràs o ho fan de forma més neutral donant arguments a favor i en contra d'aquest.

Funció a l'article

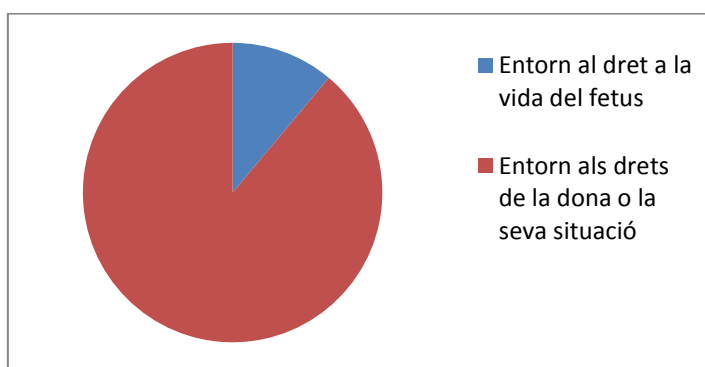
Gràfic 14: Funció de les persones a l'article. Font: Elaboració pròpia

Mirant el gràfic trobem que la majoria d'opinions es troben en forma de cites en les notícies per informar de l'aprovació de la reforma.

D'una banda, és positiu que aquestes notícies s'acompanyin d'opinions tant favorables com contràries a la reforma, però d'altra banda, si les úniques opinions que es donen al diari són les incloses en una única notícia publicada sobre la reforma (en comptes de

tractar altres opinions amb entrevistes o articles d'opinió), veiem que la importància que es dóna a la notícia queda molt reduïda.

La notícia és entorn a les dones?

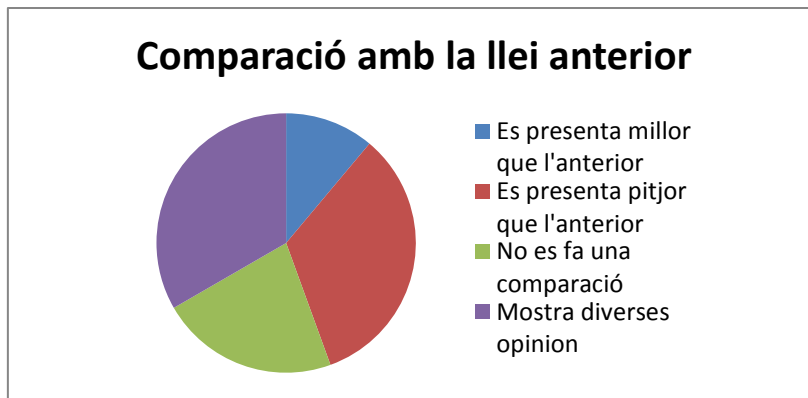

Gràfic 15: Aspectes en que es centra la notícia. Font: Elaboració pròpia

Dels 9 articles només un es centra entorn al dret a la vida del fetus, per tant en el cas d'aquesta notícia el debat s'ha centrat en un punt més clar per debatre: els drets de la dona. Això sí, tot i que es parla de la situació de l'avortament en les menors, pocs articles parlen d'ell com a dret o discuteixen si ho és o no.

Per tant, responent a la pregunta del títol, sí, la majoria de notícies es centren en les dones, tanmateix ja hem vist als gràfics que mostren el càrrec dels qui donen opinió que les dones afectades no semblen estar molt presents en aquest debat.

Comparació amb la llei anterior

Gràfic 16: Comparació de la reforma amb la llei anterior. Font: Elaboració pròpia

En general, o es presenta pitjor la reforma que la llei de 2010 o es mostren diverses opinions al respecte.

En aquest cas sí que podem agrupar els diaris de tendències conservadores i els que són més progressistes que els anteriors:

El Periódico i el País, pertanyents al segon grup, quan comparen la legislació actual amb l'anterior, ho fan de manera negativa per l'actual. Per tant, consegüentment a la seva ideologia, no donen suport a reformes que suposen un retrocés en matèria de drets i llibertats de les dones (tot i que en el País no es parli de drets).

La Razón i la Vanguardia, quan fan comparacions o ho fan afavorint la nova legislació (en el cas de la Razón) o mostren diverses opinions.

En conjunt la reforma acaba rebent crítiques tant per part del bàndol "pro-vida", que la considera insuficient i "decebedora" com per la banda "pro-elecció", que la considera un retrocés en el camí avançat per al reconeixement dels drets reproductius de les dones.

8. Conclusions

Després d'haver comentat tots els aspectes de la taula per separat, puc dir que, com a conclusió global, tots els diaris parlen de la reforma, però poques vegades es dona importància a les dones afectades per aquesta o es mencionen drets que podrien ser vulnerats, fent que sembli que la reforma no tingui efectes negatius.

A més, en quant a les opinions publicades, ens trobem amb poques d'associacions, molt més properes a la situació social de l'avortament i a les noies que interrompen el seu embaràs, i moltes de polítics, tant contraris al dret a l'avortament, com contraris a la nova reforma.

Com es pot veure als gràfics anteriors, sí que es cert que els diaris, en general, centren el debat entorn a les dones, però, com ja he dit abans, tot i ser les afectades per la reforma, sembla que no tenen gaire representació al parlar d'ella.

Parlant de la quantitat de notícies publicades i l'espai que ocupen aquestes, també podem observar una relació amb l'opinió que es formaran els lectors.

Com ja he explicat al marc teòric, la rellevància que donen els mitjans a certs esdeveniments té una gran influència en la importància que les persones concediran a aquestes notícies quan les llegeixin. No es tant que s'imposi una opinió a la gent per que la cregui cegament, sinó més aviat que s'intenti que el públic es mantingui ocupat pensant en les qüestions més tractades pels creadors d'opinió pública i consideri com a fet secundari el mateix considerat així pels mitjans. Així podem veure com els diaris més contraris i més favorables al dret a l'avortament (La Razón i el Periódico) són els que més espai dediquen a parlar de la reforma; els dos estan dirigint l'opinió pública a pensar en la nova llei i l'avortament (sigui per que es mostri a favor d'aquest o en contra).

També he de dir que sobre la reforma, jo no sabia que amb l'anterior llei, la del 2010, era obligatori que les menors de 16 i 17 anys informessin de la seva decisió com a mínim a un dels seus tutors legals i creia que la llei deixava més llibertat a l'hora d'avortar, tanmateix, no resulta estrany que pensés això, tenint en compte que no es menciona en cap moment quan es parla de la nova legislació.

Sembla ser que al PP no l'interessa que es vegi l'absurd de la modificació, feta clarament per conservar el vot conservador, i dic absurd perquè la justifica amb la necessitat que tenen les joves d'estar recolzades pels seus pares, però amb l'anterior llei els pares ja estaven informats de la decisió de la seva filla i per tant, responent a l'argument utilitzat per defensar la llei, ja podien ajudar-la si volien.

D'altra banda, suposo que als sectors pro-PSOE tampoc els interessa que es pugui pensar que la seva reforma de 2010 no era tan progressista com la mostraven.

Deixant de banda les conclusions de la recerca i entrant en qüestions més personals, crec que, tot i haver estat molt crítica amb haver de fer un treball de recerca durant un curs ple d'exàmens i amb més pressió de cara a la universitat per treure bona nota que en qualsevol altre moment, he après a organitzar-me el temps una mica millor (tot i que he d'admetre que encara sóc un desastre en aquest aspecte, o no estaria redactant la conclusió el dia d'abans).

Sobre la metodologia, m'he trobat amb algunes dificultats, no només en buscar els articles en paper sinó també en utilitzar els programes, com el excel, per fer gràfics i taules, però almenys he après que no són tan difícils de manejar com pensava.

Un aspecte que no m'ha agradat gens del meu treball és la quantitat de pàgines "pro-vida" "d'ajuda" a l'embarassada que he acabat llegint mentre buscava arguments en contra de reconèixer l'avortament com a dret. Tot i que he trobat alguna cosa més lògica i molta basada en qüestions de fe, he topat amb molts comentaris al·ludint al "patiment de l'embrió" a "l'assassinat" que és l'avortament i en general sobre la crueltat d'aquest acte.

Trobo completament insensible el tracte que es dona per part de certes associacions pro-vida a l'avortament, si estigués en la situació de necessitar avortar o d'haver-ho fet, veure certes declaracions que fan, em faria sentir horrible.

Trobo indignant que avui dia encara es consideri que l'avortament és una decisió que ha de ser presa per l'estat i no per la dona que el viurà. Com ja he expressat abans, penso que la decisió d'una qüestió tan delicada com aquesta, només hauria de

correspondre a la dona embarassada ja que ningú millor que ella coneix les circumstàncies que l'han portat a voler avortar.

Dit això, crec que els mitjans contribueixen a mantenir viu aquest debat entre “pro-elecció” i “pro-vida” però ho fan de la mateixa manera que es manté sempre aquesta controvèrsia, sense arribar enlloc, i això és perquè, com hem vist a l'anàlisi de dades, els drets de les dones continuen sense jugar un paper important en la discussió.

9. Webgrafia

Opinió pública:

<http://dialnet.uniroja.es/servlet/articulo?codigo=3303108>

<http://www.definicionabc.com/social/opinion-publica.php>

http://www.ugr.es/~pwlac/G25_01JoseMaria_Rubio_Ferreres.html

<http://es.slideshare.net/pjrodriguezmonsalve/opinion-publica-48250645>

<http://www.raco.cat/index.php/analisi/article/viewFile/15072/14914>

<http://es.slideshare.net/karensaal/opinion-publica-39032067>

<https://koralieucm.files.wordpress.com/2010/09/opinion-publica-rodriguez-castromil.doc>

Feminisme:

<http://docplayer.es/4208447-Teoria-e-historia-del-movimiento-feminista.html>

<http://feminismo.about.com/od/conceptos/a/que-es-el-feminismo.htm>

<http://teoria-feminista.webnode.com.ve/news/aviso-a-los-visitantes/>

http://rua.ua.es/dspace/bitstream/10045/9000/1/Feminismos_11_06.pdf

Avortament:

<http://www.europapress.es/sociedad/noticia-historia-regulacion-aborto-espana-posible-reforma-20150413140006.html>

http://www.congreso.es/public_oficiales/L10/CONG/BOCG/B/BOCG-10-B-219-1.PDF

https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2002-22188

<https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2010-3514>

http://www.pp.es/sites/default/files/documentos/15.02.18_pl_reforma_de_la_ley_de_l_aborto.pdf

http://www.congreso.es/portal/page/portal/Congreso/Congreso/SalaPrensa/NotPre?_piref73_7706063_73_1337373_1337373.next_page=/wc/detalleNotaSalaPrensa&idNotaSalaPrensa=17568&anyo=2015&mes=7&pagina=1&mostrarvolver=S&movil=null

http://diversidad.murciaeduca.es/orientamur/gestion/documentos/definicion_de_feminismo.pdf

<http://noticias.juridicas.com/actualidad/noticias/10504-publicada-la-ley-organica-11-2015-de-21-de-septiembre-de-reforma-de-la-ley-del-aborto-para-reforzar-la-proteccion-de-las-menores/>

<https://www.hrw.org/legacy/backgrounder/americas/argentina0605/qna0605sp.htm>

<http://www.un.org/es/universal-declaration-human-rights/>

http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/77079/1/9789243548432_spa.pdf: Aborto sin riesgos: guía técnica y de políticas para sistemas de salud – 2ª ed. Organización Mundial de la Salud. ISBN 978 92 4 354843

http://www.centrocultural.coop/revista/articulo/297/aborto_derechos_humanos_y_politicas_publicas_en_materia_criminal.html

http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/66/254

http://www.ohchr.org/EN/UDHR/Documents/UDHR_Translations/cln.pdf

<https://www.hrw.org/legacy/backgrounder/americas/argentina0605/qna0605sp.htm#o>

http://www.centrocultural.coop/revista/articulo/297/aborto_derechos_humanos_y_politicas_publicas_en_materia_criminal.html

<http://www.trasversales.net/t15bgab.htm>

http://www.mercaba.org/FICHAS/bioetica/Vida/embrion_humano_merece_ser.htm

http://www.elconfidencial.com/alma-corazon-vida/2013-12-20/cuando-empieza-la-vida-de-un-ser-humano_68769/

<https://www.boe.es/boe/dias/1985/07/12/pdfs/A22041-22041.pdf>

<https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-1985-14138> Ley Orgánica 2/2010, de 3 de marzo, de salud sexual y reproductiva y de la interrupción voluntaria del embarazo. Publicado en: «BOE» núm. 55, de 4 de marzo de 2010.

Pdf: Anteproyecto de ley orgánica para la protección de la vida del concebido y de los derechos de la mujer embarazada

Madrid, de de 2013 el ministro de justicia Alberto Ruiz-Gallardón Jiménez

<http://www.diariocritico.com/noticia/447984/nacional/reacciones-a-la-ley-del-aborto-de-gallardon:-de-preconstitucional-a-fraude.html>

Noticias:

EL PERIODICO

<http://www.elperiodico.com/es/noticias/sociedad/gobierno-pide-obediencia-con-reforma-del-aborto-psoe-tacha-inaplicable-4361887>

http://archivo.elperiodico.com/ed/20150717/pag_028.html?search FechaDesde=17/07/2015&search FechaHasta=17/07/2015&search Texto=aborto

http://archivo.elperiodico.com/ed/20150717/pag_029.html?search FechaDesde=17/07/2015&search FechaHasta=17/07/2015&search Texto=aborto

LA RAZÓN

<http://www.larazon.es/sociedad/alfonso-alonso-no-ve-razones-para-votos-discolos-porque-la-reforma-es-a-mejor-y-ayuda-a-las-chicas-OL10289766#.Ttt1RtR9VDWJfwQ>

<http://www.larazon.es/sociedad/la-oposicion-afea-al-pp-su-interes-electoral-en-la-reforma-por-encima-de-las-menores-vulnerables-LK10294197#.Ttt1SvtY5iv0SIV>

<http://www.larazon.es/sociedad/el-congreso-apoya-reforma-del-aborto-con-desacuerdo-de-algunos-diputados-del-pp-MK10294282#.Ttt1oBw6wFKb0FM>

<http://www.larazon.es/opinion/el-puntazo/decepcionante-reforma-de-la-ley-del-aborto-BK10296135#.Ttt14m5MDLlup3m>

LA VANGUARDIA

<http://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/2015/07/19/pagina-31/95610491/pdf.html?search=aborto>

<http://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/2015/07/19/pagina-19/95657692/pdf.html?search=aborto>

<http://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/2015/07/19/pagina-2/95663979/pdf.html?search=aborto>

<http://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/2015/07/19/pagina-35/95649604/pdf.html?search=aborto>

EL PAÍS

http://politica.elpais.com/politica/2015/07/14/actualidad/1436889480_870170.html